

ת"פ 67415/12/14 - מדינת ישראל נגד חברת עיצוב במה בע"מ, טאימורז תומר ליאונידזה, אלעד לביא, דורון לביא, אורן אהרן ורשבסקי, יצחק צוקר

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 67415-12-14 מדינת ישראל נ' עיצוב במה בע"מ ואח'
תיק חיצוני: 09/00002759/14

לפני כבוד השופט אוהד גורדון
המאשימה
מדינת ישראל על ידי פרקליטות מחוז ירושלים - עו"ד ד' מור
ועו"ד ט' מושקוביץ'-מעוז
נגד
הנאשמים
1. חברת עיצוב במה בע"מ (עניינה הסתיים)
2. טאימורז תומר ליאונידזה (עניינו הסתיים)
3. אלעד לביא (עניינו הסתיים)
4. דורון לביא (זוכה) הנאשמים 1-4 על ידי ב"כ עוה"ד רזניק,
סרטל, סהראי, לזר ואח'
5. אורן אהרן ורשבסקי על ידי ב"כ עו"ד א' שוורץ, עו"ד י'
נרקיס ועו"ד ר' ניר
6. יצחק צוקר על ידי ב"כ עו"ד ב' רובין ועו"ד א' רובין מטעם
הסנגוריה הציבורית

גזר דין לנאשמים 5 ו-6 (נוסח מותר בפרסום)

היות שנדרשתי לצורך הנמקת גזר הדין לדון בפרטים בעלי אופי בריאות-אישי של הנאשמים בדגש על הנאשם 5, ולמניעת פגיעה בפרטיותם, אני מורה על איסור פרסום החלקים הבאים בגזר הדין: פרקים ב.1 וב.2, ופיסקאות 41 עד 43. יתר חלקי גזר הדין ניתנים לפרסום.

העתקים מן הנוסח המלא יימסרו לצדדים ולנפגעי העבירה. נוסח שאינו כולל את החלקים האסורים בפרסום יופץ בנפרד.

א. רקע

1. על תיאור האסון הקשה שהוביל להליך זה עמדתי בהכרעת הדין, ואציגו שוב: טקס הדלקת המשואות נ ג די שנה ביום העצמאות, ברחבת הטקסים שבהר הרצל. ביום 18.4.12, בשעה שלוש או בסמוך לה, במהלך חזרה של חיילי צה"ל ובהם חיילים מצטיינים לקראת הטקס שעתיד היה להיערך באותה שנה, התרחש אסון. מבנה שיועד לתליית ציוד הגברה, תאורה והקרנה (להלן: "המבנה"), אשר נבנה מבעוד מועד ברחבה בידי חברת עיצוב במה לצרכי הטקס, קרס. מספר חיילים נלכדו תחת המבנה הקורס. כהרף עין הפכו תחושות

עמוד 1

של גאווה לאומית ואישית לרגשות של אימה, כאב ואבדן. סגן הילה בצלאל ז"ל, קצינה מצטיינת, נפגעה מקריסת המבנה ונפטרה כתוצאה מכך. החיילת ה.ז. והחייל ש.ק. נפגעו אף הם מן המבנה שהתמוטט, ונגרמו להם חבלות קשות כמפורט בסעיף 26 לכתב האישום.

2. כתב האישום המקורי בהליך זה הוגש ביום 31.12.14, וההליך התנהל לאורך זמן. ביום 7.12.16, לאחר שהסתיימה פרשת התביעה, הציגו הצדדים הסכמות בנוגע לנאשמים 1-4. לפיהן, נאשם 4 זוכה ואילו כתב האישום בנוגע לנאשמים 1-3 תוקן, הם הודו בו והנאשמים 2 ו-3 הורשעו בעבירות שתפורטנה בפסקה הבאה. לגבי הנאשמת 1 נקבע שביצעה את אותן העבירות. ביום 21.12.16 ניתנה הכרעת דין בה הורשעה הנאשמת 1 בביצוע העבירות, וכן נגזר דינם של הנאשמים 1-3. הנאשמת 1, חברת עיצוב במה, חויבה בחתימה על התחייבות בסך ₪ 50,000 ובתשלום פיצוי לעיזבון המנוחה ולחיילים שנפגעו בסכום כולל של ₪ 120,000. על הנאשמים 2 ו-3 נגזרו, בהתאמה, שבעה ושישה חודשי מאסר, מאסר מותנה ופיצוי לגורמים הנזכרים לעיל בסכום כולל של ₪ 9,000 לכל נאשם.

3. הבאת הראיות המשיכה בעניינם של הנאשמים 5 ו-6. בסיומה, בהכרעת דין מיום 18.12.17, הורשע כל אחד מהם בעבירה של גרימת מוות ברשלנות לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") ובשתי עבירות של חבלה חמורה ברשלנות, לפי סעיף 341 לחוק העונשין. גזר דין זה יעסוק בהם.

ב. חוות דעת ונתונים אישיים

4. לפי הנתונים שהציגה המאשימה (בפ/1248), לשני הנאשמים אין הרשעות נוספות.
5. הנאשמים הופנו לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות (להלן: "הממונה"). אלה הנתונים שהתקבלו מגורמים אלה:

1.ב.

6

ב.

ג. ראיות לעונש ועיקר טיעוני הצדדים

ג.1. עדים לעונש

11. גב' סיגלית בצלאל, אמה של סגן בצלאל ז"ל, העידה מטעם התביעה. זאת, בהמשך לעדות שני ההורים שנשמעה טרם גזירת דינם של הנאשמים 1-3. גב' בצלאל סיפרה על המורשת שהותירה אחריה בתה, על כך שגם כיום ובחלוף שנים מן האסון מוקירים רבים את זכרה, ועל המחיר הקשה שגבה מותה מבני משפחתה. גב' בצלאל ביקשה לענוש את הנאשמים בחומרה, למען יראו וייראו ולמען יימנעו אסונות דומים בעתיד.

12. מטעמו של הנאשם 6 העידו ארבעה עדים המכירים אותו היכרות ממושכת מתוקף עבודה מקצועית משותפת: מר ציון תורג'מן מנכ"ל חברת "אריאל", מר גד אורון שעוסק בהפקת אירועים גדולים (ואף הפיק את הטקס הנדון בהליך זה, לאחר האסון), מר זאב דיבסק שעבד במינהל הבריאות והבטיחות התעסוקתית במשרד העבודה, ומר אילן יבלקובסקי ששימש כמנהל האצטדיון ברמת גן. ארבעת העדים סיפרו על מומחיותו, מקצועיותו ועבודתו היסודית של הנאשם 6 במגוון אירועים, לרבות בהפקות בקנה מידה גדול. הם

הביעו הערכה רבה ליכולותיו. כן העידו על מעלותיו האישיות, ומר תורג'מן סיפר על תמיכה שקיבל מהנאשם בעת שחוה מצוקה אישית.

עוד העיד בנו של הנאשם 6, מר תומר צוקר. עדותו פתחה צוהר לחייו של הנאשם 6: הבן תיאר כיצד חונך אביו אותו ואת אחיו על ערכי אהבת הארץ והאדם, תיאר את החלטת אביו להשתלב בתחום הבטיחות ואת מהלך ההתמקצעות שעבר, והוסיף כי הוריו סובלים מבעיות רפואיות שונות מאז האסון, לרבות מצב נפשי מורכב, ומצבם הכלכלי בכי רע.

ג.2. מסמכים שהוצגו כראיות לעונש.

13. ב"כ נאשם 5 הגיש (בהודעה מיום 17.5.18) מסמכים רפואיים, פסיקה רלוונטית ומאמר. אדרש למסמכים בהמשך, בפרק שיעסוק בקביעת עונשו של הנאשם.

14. ב"כ נאשם 6 הגיש אף הוא אסופת מסמכים (ענא/1) הכוללת אישור על שירות מילואים, וכן מכתבי המלצה, הערכה ותודה מבעלי מקצוע ולקוחות שעבדו עם הנאשם 6 ושיבחו אותו על עבודתו ומומחיותו. עוד הוצגו מסמכים רפואיים המעידים על בעיות רפואיות מהן סובל הנאשם, בהן בעיות עיניים, אירוע מוחי שעבר, בעיות לב (כולל צנתור בנובמבר 2017 ובהמשך טיפול במכון שיקום לב), יתר לחץ דם, סכרת ועוד.

ג.3. עיקר טיעוני הצדדים לעונש

15. ב"כ המאשימה, עו"ד מור, פתח את טיעונו בהדגשת התוצאות הקשות של רשלנות הנאשמים, לצד פגיעת המעשים בערכים המוגנים שבבסיס העבירות בהן הורשעו. נטען כי על בית המשפט להוקיע את המעשים באמצעות ענישה מרתיעה. המאשימה עמדה על קביעות הכרעת הדין לגבי מעשי הנאשמים, לרבות הקביעות לפיהן הנאשם 5 פעל בניגוד עניינים בין "כובעו" כמי שנדרש לתכנן את המבנה לבין "כובעו" כמבקר ומפקח מטעם הנאשם 6, כי לא תכנן את המבנה בפועל ולא נקט בפעולה כדי להתריע ולעצור את האירוע. זאת, פרט לשיחה שערך עם הנאשם 6 זמן קצר לפי הקריסה. נטען שהתרשלותו נעשתה במעשה ובמחדל. בעניינו של נאשם 6 הוזכרה הקביעה לפיה התרשלותו פחותה מזו של הנאשם 5, אך נטען שהיא עודנה חמורה היות שמדובר במי שנשכר לרכז את תחום הבטיחות וכשל בהעסקת הנאשם 5 שנמצא בניגוד עניינים, בכך שלא נקט בכל פעולה כאשר שמע מהנאשם 5 כי המבנה לא תוכנן, ובכך שלא וידא מראש את קיומן של תכניות וחישובים סטטיים.

המאשימה טענה כי לצד הנזק שנגרם אף הנזק הפוטנציאלי גדול, היות שברחבה התאמו אנשים רבים לרבות ילדים, ובטקס נכח קהל רב. עוד נטען כי מצבו הנפשי של הנאשם 5 אינו רלבנטי לקביעת מידת אשמתו או לקרבה לסייג האחריות הפלילית משום שהתפתח תוך כדי המשפט. נטען כי מתחם העונש ההולם לנאשם 5 כולל מאסר לתקופה שבין עשרה לעשרים חודשים, וכי המתחם לגבי נאשם 6 כולל מאסר בפועל לתקופה שבין מספר חודשים ועד לשנת מאסר. זאת, לצד מאסר על תנאי, קנס ופיצוי לנפגעי העבירה.

באשר לקביעת העונש בתוך המתחם, הוזכר כי הנאשמים 2 ו-3 נדונו לחודשי מאסר הגם שהודו במסגרת הסדר טיעון, וזאת בניגוד לנאשמים 5 ו-6 שניהלו משפט ולטענת המאשימה נמנעו מנטילת אחריות על מעשיהם. נטען כי השפעת המשפט על חיי הנאשמים היא תוצאה של כישלונם, וכי אין לתת משקל למצבו הרפואי-נפשי של הנאשם 5 שכן הדבר "ילקח בחשבון בידי שירות בתי הסוהר. נטען גם כי מצבו הרפואי של הנאשם 6 אינו חריג. תוך הדגשת שיקולי ההרתעה, התבקש לגזור לנאשם 5 עונש מאסר בן 18 חודשים, ולנאשם 6 עונש מאסר בן 7

חודשים. עוד התבקש לחייבם במאסר מותנה, בקנס ופיצוי. המאשימה הפנתה לפסיקה, לתמיכה בטיעוניה.

16. ב"כ הנאשם 5, עו"ד שוורץ, הביע צער על האסון הטראגי והדגיש כי מרשו יצטרך לחיות כל חייו עם הידיעה כי לקח חלק בגרימה למותה של סגן בצלאל ז"ל, תוצאה לה לא התכוון. הוא ציין כי בעקבות האסון התדרדרו חייו של הנאשם 5 במגוון מישורים, תוך הצגת הדברים שפורטו לעיל בחלקים ב' וג' לגזר הדין מתוך תסקיר שירות המבחן, חוות הדעת של הפסיכיאטר המחוזי והמסכים הרפואיים. הסניגור הדגיש את הערכת שירות המבחן לפיה מאסר עלול לגרום לרגרסיה במצבו של הנאשם 5. בכלל זה נטען כי עצם ההרשעה פגעה בנאשם 5. ההגנה הציגה מתחם עונש הכולל מאסר לתקופה שבין 2 ל-18 חודשים, אך טענה כי יש לחרוג מן המתחם משיקולי צדק בשים לב למצבו המורכב של הנאשם 5, ולהימנע מחיובו במאסר. עו"ד שוורץ הפנה לפסיקה, לתמיכה בטיעוניה.

17. ב"כ נאשם 6, עו"ד רובין, עמד בטיעוניה על הקביעות בהכרעת הדין המבדלות את מרשו לקולה מבחינת דרגת האחריות, בהשוואה לנאשם 5 ובהמשך בהתייחסו לנאשמים 2 ו-3, וטען כי רשלנות מרשו היא הנמוכה ביותר ובהתאם יש לקבוע את מתחם הענישה בעניינו. עוד טען כי אין לענוש את הנאשם בהפרזה שכן הוא לא צריך לשלם את המחיר על כלל מקרי הרשלנות בישראל. הנאשם 6, כך נטען, חש צער וחרטה עמוקים, והמקרה כמו גם ההליך זרים לאופי חייו. ההגנה הפנתה לפסיקה שצוטטה בגזר הדין של הנאשמים 1-3 ולפסיקה נוספת, וביקשה כי ייקבע מתחם עונש הולם לעבירת ההמתה הנע בין מאסר לריצוי בעבודות שירות ועד ל-10 חודשי מאסר, ומתחם המסתיים בשישה חודשי מאסר בעבודות שירות לעבירות החבלה. עוד ביקשה לגזור לנאשם 6 מאסר בעבודות שירות, בהזכירה כי זו המלצת שירות המבחן ובטענה לפיה מדובר בעונש מרתיע שיש לו פן שיקומי, המתחשב גם בגילו המבוגר של הנאשם, במצבו הרפואי והכלכלי הקשה, בכך שהאסון גרם לו לקריסה מקצועית תוך שלקוחותיו הפסיקו לעבוד עמו, בשיתוף הפעולה שלו עם הרשויות ובאורח חייו הנורמטיבי. בנוסף נטען כי התביעה יכולה הייתה לייחס גם לאחת מנשות מרכז ההסברה רשלנות בהיבט הפיקוח, וצוין חלוף הזמן מהאירוע והיעדר העבר הפלילי של הנאשם. עו"ד רובין ביקש להתחשב גם בזיכוי הנאשם מחלק מפרטי הרשלנות שיוחסו לו, בכך שנאלץ להחליף את הגנתו במהלך המשפט ובהוצאות הכבדות שקדמו להחלפת הייצוג ואשר כילו את חסכונו הנאשם, בחשש מתביעה אזרחית נגד הנאשם ובהד הציבורי של האסון אשר הוביל לפגיעה בשמו הטוב של הנאשם ש"אות הקין" של ההרשעה ילווה אותו לאורך כל חייו. על רקע כל אלה ביקשה ההגנה לגזור לנאשם 6 מאסר בעבודות שירות לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים, ולהתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם ובסכומים שנגזרו על יתר הנאשמים בקביעת הפיצוי.

18. הנאשם 5, כשניתנה לו ההזדמנות לשאת דברים, הניד בראשו לשלילה.

19. הנאשם 6 נשא דברים בהם הביע כאב עמוק על האסון ותוצאותיו הקשות. לדבריו, הצער על התוצאות הטראגיות גרם לו לפרוש מיוזמתו מעיסוק באירועים המוניים, ובנוסף לקוחות עזבו אותו. עוד הוסיף כי ניהל את הגנתו מתוך אמונה כי לא התרשל, וכי עד היום הוא סבור כי גם אם התרשל בנקודות שנקבעו בהכרעת הדין, לגביהן הביע חרטה, הרי שלא גרם בכך לקריסת המבנה. הוא הוסיף כי מאז האסון התדרדרה בריאותו, כשלעניין זה מסר פירוט מקביל לזה שהובא לעיל בסקירת המסמכים הרפואיים, וכן התדרדר מצבו הכלכלי והוא מצוי בחובות של מאות אלפי ₪ בשל הלוואות שלקח לטובת ניהול המשפט ומתקשה לכלכל את עצמו ולמצוא לקוחות בשל הכתם שדבק בו.

ד. מתחמי העונש ההולם

1.1. שתי הערות מקדימות

20. הערה ראשונה עניינה במספר המתחמים שייקבעו למעשיו של כל נאשם. מתחם העונש בפלילים נקבע בהתייחס למונח "אירוע", שאינו זהה בהכרח למספר העבירות שנעברו. מקום בו קיים "קשר ענייני הדוק" בין העבירות ייקבע מתחם אחד בגין. לפסיקה בנושא ראו ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקה 2 לפסק דינה של כב'

עמוד 4

השופטת ברק-ארז (29.10.14); ע"פ 4527/14 פרינץ נ' מדינת ישראל, (23.3.16); דנ"פ 2999/16 מזרחי נ' מדינת ישראל (22.5.16); ע"פ 258/17 סלאח נ' מדינת ישראל (10.8.17).

בעניינו, הגם שהנאשמים הורשעו במספר עבירות, והגם שנגרמו מספר תוצאות קשות ומצערות, הרי שהעבירות נגרמו כולן במהלך אחד, כתוצר של התרשלות שהובילה לקריסת מבנה התאורה. בנסיבות אלה יש לקבוע מתחם עונש אחד, וזאת מבלי לגרוע ממשמעותו של ריבוי העבירות והתוצאות, שיישקל בקביעת המתחם.

21. הערה שניה עניינה בצורך לקבוע מתחמי עונש שונים לשני הנאשמים שעניינם נדון בגזר דין זה. בגזירת העונש שואף בית המשפט, לפי הנחיות המחוקק, להגשים עקרון השומר על "יחסהולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוגו ומידת העונש המוטל עליו" (סעיף 40ב לחוק העונשין). הדבר מחייב בחינה פרטנית לא רק של "כותרת" וסוג העבירה אלא גם של נסיבות הביצוע ומידת האשם. בעניינו מתחדד הצורך בבחינה ממין זה, היות שלמרות שהנאשמים 5 ו-6 הורשעו באותם סעיפי עבירה, הרי שטיב התרשלותם, עצמתה, עיתויה ותרומתה לתוצאות הקטל והחבלה מציגים פער ניכר בין הנאשמים. פער זה מצדיק התאמה של מתחם העונש לעניינו של כל אחד מהם.

2.ד. קביעת מתחמי העונש ההולם

22. העבירות שביצעו הנאשמים נועדו לגונן על ערכי חיי האדם והשמירה על שלמות הגוף, שעל חשיבותם ומרכזיותם אין צורך להרחיב. בנוסף, בהיותן עבירות רשלנות נועדו הן לתמרץ את בני החברה לזהירות נאותה, תוך מתן הדעת על סיכונים אפשריים ונקיטה באמצעים הולמים למניעתם ולהתמודדות עמם, וזאת במטרה למנוע פגיעות עתידיות בגוף ובנפש.

23. התנהלויותיהם הרשלניות של הנאשמים פגעו בערכים אלה. הן תרמו, כל אחת כחלקה, לגרימתן של תוצאות קשות: פטירתה של צעירה מוכשרת ומבטיחה, ופגיעותיהם הקשות של צעיר וצעירה נוספים. עדויות הוריה של סגן בצלאל ז"ל, להן נחשפתי הן טרם גזירת דינם של הנאשמים 1-3 והן בעדות אמה בישיבה האחרונה, המחישו את גודל האבדן ואת השלכותיו על חייהם של קרובי המנוחה. החיילים שנפגעו, ה.ז. וש.ק., העידו אף הם בבית המשפט ותיארו את רגעי האימה והבלבול שחוו עם קריסת המבנה והפגיעה בהם. שניהם תיארו פגיעה קשה, עמה נדרשו להתמודד במהלך קשה ומורכב ושתוצאותיה ילוו אותם בעתיד: ש.ק. מסר על פגיעה מורכבת בגבו התחתון, ניתוחים שעבר, התדרדרות מצבו עד לסטטוס סיעודי ובהמשך הליכי שיקום ארוכים. ה.ז., שאמורה הייתה להשתתף בטקס כחיילת מצטיינת, מסרה על פגיעות קוגניטיביות ניכרות, נזק לראייה, בעיות אורתופדיות קשות שהצריכו שיקום עיקש וארוך וסבל רב, וציינה כי לעולם לא תשוב למצבה טרם האסון. שני הנפגעים מסרו גם על נזקים נפשיים, ודרגות נכות משמעותיות שנקבעו להם. ראו עדותו של ש.ק. בעמוד 15 ואילך לפרוטוקול מיום 28.6.15 ואת מסמכיו הרפואיים ת/10, ואת עדותה של ה.ז. בפרוטוקול מיום 19.7.15 לצד מסמכיה הרפואיים ת/11.

24. מכאן לאומדן אשמת הנאשמים וחלקם בעבירות. בהכרעת הדין הובאו בפירוט הקביעות הרלבנטיות, כאשר מטעמי קוצר היריעה תובא כאן תמצית בלבד:

בחלקה הראשון של הכרעת הדין, שהוקדש לבירור הסיבות ההנדסיות לקריסת מבנה התאורה, נקבע כי הקריסה היא תוצר של חולשות המבנה, שנבעו מכך שלא תוכנן לעמוד בכוחות עמם נדרש להתמודד במישור האופקי. ממילא שלא זכה בליווי הנדסי אשר יודא כי המבנה הוקם בהתאם לתכנון ובצורה יציבה. לכן, כאשר הופעלו על המבנה כוחות בעצמה שמעל לתסבולתו, והגם שלא דובר בכוחות העולים על העומס בו נדרש לעמוד לו תוכנן והוקם כראוי, קרס המבנה.

25. המשך הבירור עסק באחריותו של הנאשם 5. נקבע כי הנאשם 5, מהנדס מנוסה וותיק, התקשר עם חברת עיצוב במה וקיבל על עצמו לתכנן את המבנה כדי להבטיח את תקינותו ויציבותו. הוא לא עשה כן, לא מלכתחילה ולא כאשר העבודות החלו, התקדמו והושלמו ב"מעמד ההנפה" בו הורמה המסגרת האופקית של המבנה לגובה והוא חובר למערכות העיגון. בהמשך אף נתלה ציוד כבד על המבנה אשר הגביר את פגיעותו לעומסי רוח. הנאשם 5 ידע כל זאת, וכן ידע שבמקום התנהלו חזרות והסתובבו אנשי הפקה, תאורנים ועוד. במקביל כשל הנאשם 5 כשקיבל על עצמו תפקיד נוסף, מטעמו של הנאשם 6 ששימש כיועץ הבטיחות של הטקס: תפקיד של בקרה מקצועית על פעולותיו-שלו כמהנדס מטעם חברת עיצוב במה. בכך, איין הנאשם 5 את קיומה של בקרה הולמת.

דובר ברשלנות כבדה. כפי שקבעתי בהכרעת הדין, אפשר שהנאשם 5 לא הפנים את עצמת הסיכון והאמין שלמרות העדר תכנון למבנה הוא לא יקרוס. אלא שהדבר לא גורע מרשלנותו, משידע כי יציבות המבנה לא הובטחה ומכאן שקיים סיכון לקריסה. הוא עצמו אישר כי לא היה מאפשר לבני אדם להתקרב למבנה שלא תוכנן, ושלו ביצע את התכנון יכול היה למנוע קריסה. למרות זאת, נמנע מלהתריע באופן ברור על הסכנה שבמבנה גדול-ממדים המוקם וחולש על רחבה מאוכלסת באנשים, ומלמנוע את התממשותה: הוא לא עדכן את אנשי עיצוב במה כי לא קיבל את הנתונים שהיו דרושים לו לביצוע התכנון ולא ביצע אותו, המשיך להתנהל כלפיהם כאילו הכול כשורה, עמד עם הנאשם 2 בקשר טלפוני ועודכן על ידו אודות הקמת המבנה בפועל, נענה לקריאתו והתייצב ל"מעמד ההנפה" ולכל אורך הדרך לא התריע או דרש להפסיק את הקמת המבנה. במקביל דחה את פנייתו למפיק האירוע, מר אלכס סלע, בבקשה לקבל את הנתונים החסרים וזאת עד לאחר השלמת הקמתו של המבנה ולמרות הסיכון הכרוך בכך. כשפניה זו הניבה תשובה שלא סיפקה אותו, לא הקים קול זעקה ולא דרש מסלע להמציא לו את הנתונים, לא עדכן את אנשי חברת עיצוב במה או את הנאשם 6, אלא המשיך להתנהל משל הכול תקין. גם כלפי הנאשם 6, עבורו היה אמור לספק בין היתר שירותי בקרה ועמו עמד בקשרי עבודה קרובים, המשיך הנאשם 5 לשדר "עסקים כרגיל". כך עד ליום האסון בו, דרך מקרה וזמן קצר לפני הקריסה, סיפר לנאשם 6 על העדרו של תכנון, וכאשר שמע מבן-שיחו תשובה חלקית לא שינה ממנהגו, ועזב את המקום בידעו שההכנות לטקס המשיכו. לכל אורך התקופה לא מצא הנאשם 5 להתריע אודות הסיכון, בעל פה או בכתב. לכך התווסף העדר ביקורת עליו, נוכח החלטתו לשמש בתפקיד הבקרה "על עצמו" כמהנדס מטעם עיצוב במה, והדבר מנע את גילוי מחדליו.

עצמת הרשלנות מודגשת בשני אלמנטים נוספים: תחילה, הגם שהקמתו של כל מבנה ללא תכנון הולם היא בעייתית, הרי שהדבר חמור שבעתיים במקרה בו עוסק גזר דין זה. דובר במבנה מתכת גדול-ממדים ונעדר יסודות בקרקע, שנועד לשאת עליו ציוד תאורה והגברה וכל זאת כשתחתיו ובסביבתו מצויים אנשים רבים: חיילים, אמנים, עובדי תפעול והקמה ועוד. זאת הן בשעת החזרות לטקס הדלקת המשואות והן בטקס עצמו, בו עתיד היה לצפות קהל גדול הישוב סביב הרחבה, לרבות מנהיגי ישראל ובכירה, ועל הרחבה עתידים היו לצעוד משתתפי הטקס ובהם מדליקי המשואות. פוטנציאל ההרג, הפציעה וההרס של קריסת המבנה במצב דברים זה הינו ניכר, דבר המחדד את חובתו של המהנדס המופקד על תכנונו והבטחת יציבותו, למלא את מלאכתו בקפידה.

אלמנט שני עניינו בקביעה נוספת בהכרעת הדין, לפיה ניתן היה להשלים את התכנון החסר למבנה בקלות יחסית, לאורך תקופת ההכנות לטקס. מפיו של הנאשם 5, שכאמור הינו מהנדס מנוסה בתחום, נלמד כי עם קבלת הנתונים הדרושים הוא יכול היה לבצע את התכנון בתוך מספר שעות. בהכרעת הדין קבעתי כי הנתונים היו זמינים ונגישים, ודחיתי את טיעונו של הנאשם 5 כי מי מהמעורבים ביקש למנוע אותם ממנו. נקבע כי ההשתהות מצדו בהשגת הנתונים והימנעותו מלהבהיר בפני הגורמים המעורבים, בצורה חדה וברורה, את

החוסר בתכנון הנדסי ואת משמעותו, היא שמנעה ממנו לקבל את המידע, לערוך את התכנון ולהסיר כך את הסכנה.

26. ממצאים אלה מחייבים לאפיין את רשלנותו של הנאשם 5 כבעלת תרומה מכרעת לקרות האסון.

עניינו של הנאשם 6, הגם שהבירור בעניינו הוביל למסקנה לפיה כשל בעבירות הרשלנות, הוא שונה:

27. בהכרעת הדין קבעתי כי הנאשם 6 קיבל על עצמו וביצע בפועל את תפקיד יועץ הבטיחות של הטקס, תפקיד אותו מילא לאורך שנים טרם שנת האסון, תוך שצבר מוניטין ונחשב למוביל בתחומו ולבעל יכולות מקצועיות גבוהות, הפגין אכפתיות ומעורבות ונהנה מהערכת הגורמים עמם שיתף פעולה. בשנה בה התרחש האסון מילא תפקיד זה לאורך תקופת ההכנות כולה ועד ליום הקריסה. הוספתי וקבעתי כי התרשלנות כללה מספר אלמנטים: למרות שתפקידו חייב זאת, נמנע הוא מלוודא בקרה הולמת של תכנון המבנה טרם הקמתו. בנוסף, בחר בנאשם 5 כמהנדס מטעמו הגם שידע שהלה שימש במקביל כמהנדס-המתכנן מטעם עיצוב במה. כך פגע ביכולת לספק בקרה מקצועית גם בתקופת ההקמות ותליית הציוד על המבנה. לבסוף, כשל הנאשם 6 בתגובה בלתי-מספקת לשיחה עם הנאשם 5 שהתנהלה ביום הקריסה, בה למד על העדרו של תכנון הנדסי, הבין את משמעות הדבר אך נמנע מלנקוט את הצעדים המתבקשים. מובן שגם לחובתו של הנאשם 6 פועל פוטנציאל הפגיעה והנזק הגדול נוכח טיבו של המבנה והאירוע, עליו עמדתי בפסקה 25 לעיל ואשר חייבו להקפיד הקפדת יתר.

עם זאת, בעניינו של הנאשם 6 אותרו אלמנטים אשר ממתנים מחומרת כישלונם ומדרגת הרשלנות והאשם הנלווה לה. בראשם התנהלותו החריגה של הנאשם 5 כלפי כל ובפרט כלפי הנאשם 6, אשר מינה אותו לתפקיד הבקרה ההנדסית מטעמו, וסמך עליו נוכח ניסיונם ארוך השנים בעבודה משותפת והיכרותו של הנאשם 6 את המוניטין המקצועי של הנאשם 5. כפי שקבעתי, לאורך תקופת ההכנות לטקס (להבדיל מיום הקריסה) נמנע הנאשם 5 מלעדכן את הנאשם 6 בדבר העדרו של תכנון למבנה, כפי שנמנע מלעדכן את אנשי חברת עיצוב במה ואת כלל העוסקים במלאכה. אחריותו של אדם בפלילים נמדדת בין היתר מנקודת מבטו, ובהקשר זה סבורני כי יש לתן משקל של ממש לקולה לכך שהנאשם 6, שאינו מהנדס בהכשרתו, שכר בעל מקצוע מנוסה ומיומן עליו סמך לבצע בקרה מטעמו, והאחרון לא גילה לנאשם 6 כי אינו מבצע את מלאכתו בתכנון המבנה ובבקרה על המהנדס-המתכנן. אין בכך לשלול את רשלנות הנאשם 6, שתרם לסיטואציה הרשלנית בכך שמינה מלכתחילה את הנאשם 5 לפקח "על עצמו", ושתפקידו חייב אותו לוודא תכנון טרם הקמת המבנה, אך מדובר באלמנט הממתן בצורה ניכרת מדרגת האשם הנלווית לרשלנותו.

אלמנט נוסף עניינו בעיתוי המאוחר בו למד הנאשם 6 על העדרו של תכנון למבנה, בשיחה עם הנאשם 5 שהתרחשה כחצי שעה עד שעה טרם הקריסה. למרות שלנאשם 6 הייתה אפשרות וחובה לפעול גם בעיתוי זה, הרי שעניינו אינו זהה למחדליו של הנאשם 5 שנפרשו במלוא עצמתם לאורך תקופת ההכנות כולה.

28. אפיון זה של מחדלי הנאשמים מחייב לשוב ולהידרש לטיבה של הרשלנות בפלילים, עליו עמדתי בפסקה 389 להכרעת הדין. כפי שצוין שם, המדובר ביסוד נפשי שהוא חריג כבסיס להטלת אחריות בדיני העונשין, שכן הכלל הקבוע בסעיף 19 לחוק העונשין מבסס אחריות זו על בחירה חופשית ומיועצת לבצע מעשה האסור בחוק או לגרום לתוצאה אסורה, בעוד שהרשלן אינו מבצע בחירה ממין זה. למרות זאת, והגם שהדבר אינו "מובן מאליו" ונעדר מן הקודקס הפלילי במספר מדינות, אימץ הדין בישראל מספר עבירות רשלנות. אלה, בהעדר מודעות, שואבות את ההצדקה להטלת אחריות על סטייתו של הרשלן מנורמות זהירות הולמות, תוך סיכון הערך המוגן או פגיעה בו (להפניות ראו שם).

ביאור זה של הבסיס לאחריות הוא משמעותי לקביעת מתחמי העונש, שכן הוא ממחיש את ההבדל באחריות הנאשמים.

המבנה קרס בהעדר תכנון, בהשפעת כוחות אופקיים עמם יכול היה להתמודד לו תוכן כראוי. מחדלי הנאשם 5 קשורים לכך בקשר קרוב: הוא מי שנשכר לספק את התכנון למבנה וללוות את הקמתו להבטחת יציבותו. הוא נמנע מלבצע זאת ולא ידע איש בדבר מחדלו עד לשלב מאוחר, ובמקביל נטל על עצמו תפקיד פיקוח שמנע את גילוי המחדל. מידת סטייתו מנורמת הזהירות ההולמת בנסיבות אלה היא רבה.

בהשוואה, התרשלותו של הנאשם 6, הגם שהיא עומדת בפני עצמה ותרמה לגרימת התוצאה, נמצאת ב"מעגל אחריות" מרוחק יותר. הוא לא מהנדס או איש הקמה, ולא עסק בתכנון המבנה או בהקמתו כך שלא יצר את הסיכון. תפקידו כיועץ בטיחות נועד לספק "רשת ביטחון" של איתור סיכונים והתמודדות עמם, ובכך כשל. מחדליו לאורך תקופת ההכנות לטקס מתמקדים בכישלונם לזהות ולעמוד על מחדלי הנאשם 5 בהימנעות מתכנון המבנה, ועל מחדלי הנאשמים 3-1 בהקמת המבנה ללא תכנון. רק בשלב מתקדם, ביום הקריסה, למד הנאשם 6 שהמבנה לא תוכן ולא פעל כנדרש. למרות הקושי שבמחדליו אלה, הרי שבהשוואה לנאשם 5 מידת אחריותו היא מדודה.

29. הדברים אמורים גם בהשוואה לנאשמים 3-1: חברת עיצוב במה, הנאשם 2 שניהל מטעם החברה את הקמת המבנה באתר, והנאשם 3 ששימש כסמנכ"ל תפעול של החברה ובכלל זה היה אחראי על תכנון המבנה, הקמתו ופירוקו. העובדות הרלבנטיות לנאשמים אלה פורטו בסעיף 4 להכרעת דינה של חברת עיצוב במה מיום 21.12.16, ועיקרן בכך שהחברה והנאשמים 2 ו-3 הקימו את מבנה התאורה ללא שקיבלו לידיהם תכנון הנדסי, בהסתמך על הוראות היצרן ושרטוט שנערך ללא מעורבות מהנדס, וללא כל התייחסות תכנונית-מקצועית לשאלת עיגון המבנה ולעמידותו בפני כוחות. אמנם, החברה שכרה את הנאשם 5 לתכנן את המבנה מטעמה וללוות את ההקמה, אך בפועל הנאשם 5 לא עשה כן ולמרות זאת פעלו החברה ואנשיה והקימו את המבנה, מבלי לוודא כי הנאשם 5 ביצע את מלאכתו וממילא ללא תוצרי עבודתו שהיו הכרחיים להבטחת יציבות המבנה ובטיחותו. זאת, לצד פרטי רשלנות נוספים כמפורט שם.

רשלנות זו נבדלת לחומרה מזו של הנאשם 6. ראשית, בשל ההתנהלות האקטיבית של יצירת הסיכון, בהקמת המבנה ללא תכנון, בעוד שרשלנות הנאשם 6 מתמקדת במחדלים. גם כאן יוזכר כי תפקידו של הנאשם 6 עסק במניעת ואיתור סיכונים. מכאן טיב רשלנותו המצויה במרחק-מה מליבת הסיכון, בהשוואה למי אשר יצרו במעשיהם את הסיכון. שנית, רשלנות הנאשמים 3-1 ממוקמת, במלוא עצמתה, כבר בתחילת תקופת ההכנות לטקס, בשלב של הקמת המבנה מבלי שקיבלו לידיהם תכנון הנדסי שיבטיח את יציבות המבנה. רשלנות זו נותרה בעינה לאורך תקופת ההכנות, בה נותר הסיכון בעינו בעוד שהבניה התקדמה והושלמה, נערכו חזרות במקום ונכחו בו אנשים רבים שעלולים היו להיפגע. לכן, קירבתם של הנאשמים 3-1 לסיכון רבה יותר מזו של הנאשם 6. האחרון, הגם שהתרשל גם בשלבים המוקדמים, גיבש את ההכרה בדבר העדרו של תכנון הנדסי למבנה רק בשלב מאוחר בהרבה, בשיחתו עם הנאשם 5 זמן קצר לפני הקריסה.

אפיון זה של מידת האשמה של כל אחד מן הנאשמים משליך, השלכה של ממש, על מתחמי העונש שייקבעו בענייניהם.

30. מכאן לשיקול הענישה הנוהגת. בפסקה 12 לגזר דינם של הנאשמים 3-1 מיום 21.12.16 ציינתי כי הפסיקה שעסקה באסונות קודמים בהם קופדו חיים ברשלנות מציגה מנעד ענישה רחב. העונשים שנגזרו נעו בין מקרים בהם לא נגזר מאסר, דרך מקרים שעסקו במאסר בעבודות שירות וכלה בהטלתם של מאסרים לריצוי בפועל. אפנה לפסיקה הנזכרת שם ולפסיקה מאוחרת: רע"פ 5926/17 **עאשור נ' מדינת ישראל** (18.12.17); ת.פ. (ת"א) 26904-02-15 **מדינת ישראל נ' דנה ואח'** (28.12.16, בהסדר טיעון).

31. בעיצוב מתחמי הענישה יש לתת את הדעת גם לכך שהנאשמים נותנים את הדין על מספר עבירות, שכל אחת מהן משקפת תוצאה קשה נפרדת הגם שהן נובעות מהתנהלות רשלנית אחת.

32. מכאן לרכיבי ענישה נוספים, להם עתרה המאשימה: לצד העתירה המוצדקת לחיוב במאסר מותנה, הרי שנוכח תוצאותיהן הקשות של העבירות עבור נפגעי העבירה, שעל פרטיות עמדת פסיקה 23 לעיל, יש לחייב את הנאשמים גם בתשלום פיצוי. אני ער למצוקותיהם הכלכליות, אך בניגוד לסוגיית הקנס שתדון בפסיקה הבאה, מצוקות אלה אינן נשקלות בקביעת הפיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין וזאת משום ש"תכליתו ומהותו אזרחית" (ע"פ 5761/05 מג'דלאוני נ' מדינת ישראל פסקה ח' (24.7.06); ע"פ 322/16 פלוני נ' מדינת ישראל פסקה 8 (9.10.16)). עם זאת סבורני שגם במישור זה יש לתת ביטוי להבדל שבין הנאשמים בדרגת האשמה והתרומה לגרימת התוצאות, והדבר ייעשה בהמשך, בקביעת סכום הפיצוי.

33. להבדיל, אני סבור שיש לשלב סנקציה של קנס במתחם העונש ההולם. העבירות לא בוצעו מתוך מניע ממוני, והגם שהנאשמים קיבלו שכר בעבור תפקידיהם לא ניתן לקבוע כי הפיקו רווח כתוצאה מביצוע העבירות. למעשה, הם נפגעו מן הביצוע, בפגיעה ישירה במשלח ידם ודרדור מצבם הכלכלי על עברי פי פחת. הדבר מובילני לשיקול נוסף, שעניינו בקשייהם הכלכליים הניכרים של הנאשמים, שבהתאם להוראת המחוקק יש לשקלם ביחס לקנס גם בשלב זה של קביעת מתחם העונש ההולם (סעיף 40 לחוק העונשין). נוכח קשיים אלה, קיים חשש של ממש כי חיוב בקנס יוביל את הנאשמים לריצוי מאסר בשל חוסר יכולת כלכלית, ולכך אין מקום. זאת ועוד, הנאשמים 1-3 לא חויבו בקנס, וזאת בהתאם לעתירות התביעה וההגנה בעניינם, כך שגם שיקולי השוויון (תוך שאני מודע להבדל הנוגע לקיום הסדר הטיעון) תורמים להימנעות מסנקציה זו.

34. סוגיה נוספת עלתה בטיעוני המאשימה: הגם שההגנה לא טענה בנושא, אציין כי אני סבור שלנאשם 5 עומדת טענה של קרבה לסייג כבסיס למיתון מתחם העונש. זאת, משמצבו הנפשי המורכב התפתח לאחר העבירות.

35. במכלול השיקולים, ובשים לב לחובה להתאים את מתחם הענישה לדרגת האשמה ולהבדל הניכר במישור זה בין הנאשמים, אני קובע את מתחמי הענישה הבאים:

בעניינו של הנאשם 5: מאסר לתקופה הנעה בין 6 חודשים, שייתכן וירוצו בעבודות שירות, לבין 18 חודשי מאסר, מאסר על תנאי ופיצוי לנפגעי העבירות.

בעניינו של הנאשם 6: מאסר לתקופה הנעה בין 3 חודשים, שייתכן וירוצו בעבודות שירות, לבין 10 חודשי מאסר, מאסר על תנאי ופיצוי לנפגעי העבירות.

ה. קביעת העונש

ה.1. הרתעת הרבים

36. שיקול זה, שבהתאם להוראות סעיף 40 לחוק העונשין ניתן לשקלו בשלב זה, משותף לקביעת עונשיהם של שני הנאשמים ולכן יידון בפתח. עניינו בשאיפה, המצויה בבסיס קיומן של עבירות הרשלנות הנדונות כאן, לתמרץ את הפרטים בחברה ליתר זהירות, וזאת במטרה להביאם לאתר סיכונים וכן להימנע מיצירתם בצורה רשלנית, וכך למנוע פגיעות רשלניות בגוף או בנפש. שיקול זה פועל להחמרה בעונש, על מנת לעצב מסר הרתעתי שיספק תמריץ לאחרים ככלל, ובהקשר הנדון כאן לבעלי מקצוע העוסקים באירועים המוניים ובבניה ארעית, להקפיד שבעתים על נורמות הזהירות הנדרשות. חשיבותם של הערכים המוגנים שעלולים להיפגע לולא תיושם זהירות נאותה, ובראשם ערך החיים, מחדדת את משקלו של שיקול זה.

37. אני ער לדילמות הסובבת את עבירות הרשלנות בהקשר זה, לרבות בשאלת אפקטיביות הרתעתם של רשלנים-בפוטנציה ובשאלה האם, בהעדר מודעות מצדו לסיכון, ראוי לגבות מן הרשלן מחיר מוגבר משיקולים הנוגעים

לטובת הכלל (לדין במגוון הגישות ראו א' פורת "אחריות פלילית בגין רשלנות - קשיים והצעות לפתרון" **ספר לוי** 529 (תשע"ז)). לא ניתן, במסגרתו המצומצמת של גזר דין זה, למצות את הדיון בסוגיות אלה. מה עוד, שהמשקל שניתן לייחס לו מדוד נוכח קיומה של הלכה פסוקה ומחייבת, המדגישה את משקלו של השיקול ההרתעתי-כללי בגזירת הדין בעבירות רשלנות. כך למשל:

"עלינו לשוות לנגד עינינו את הצורך להקפיד על סטנדרטים ראויים של שמירה על חיי אדם וביטחונם. אכן, שיקול מרכזי בענישה בעבירות רשלנות הוא גורם ההרתעה. במקרים בהם מדובר ברשלנות מקצועית, כמובן, שהשבפנינו, על העונש לבטא את הצורך להעביר מסר חד ברור ולאנשי המקצוע העוסקים בענף ולהרתיעם מנטילת סיכונים אסורים עלולים להביא לתוצאות קטלניות. יש לקוות כי העברת המסרה אמורת ביא להפנמה של שיטות עבודה בטוחות ולשמירה קפדנית על חיי אדם" (ע"פ 9815/07 רון ואח' נ' מדינת ישראל פסקה 117 (26.11.08))

38. שיקול זה פועל לחובת שני הנאשמים. אלא, שהוא אינו ניצב לבדו במערכת השיקולים. לצדו, יש לשקול את הנתונים הנוגעים לכל נאשם ונאשם. לכך אגש עתה.

ה.2. הנאשם 5

39. עניינו של נאשם זה מציג נסיבות ייחודיות וחריגות בשלן מצאתי לסטות, לקולה, ממתחם העונש ההולם ולהימנע מחיובו במאסר. מדובר במצב קשה ומורכב, המתפרש על כלל מישורי חייו: האישיים, הכלכליים, התפקודיים, המקצועיים, והבריאותיים - בדגש על בריאותו הנפשית.

40. האסון בו עוסק הליך זה היווה נקודת תפנית דרמטית בחייו של הנאשם 5. טרם האסון דובר במהנדס מנוסה ובעל מוניטין, אקדמאי בוגר הטכניון, שסיפק שירותי הנדסה במגוון אירועים מרכזיים, נשוי, אב לילדים ובוגר שירות קבע בצה"ל. בעקבות האסון החל מהלך של התדרדרות קשה, שעליה ועל תוצאותיה ניתן לעמוד מחוות הדעת והמסמכים שנסקרו לעיל בפרקים ב' וג' לגזר הדין.

41

42

44. המדובר במצב חריג וקשה, שלא בכדי כונה בידי קצינת המבחן "תסמינים של התפרקות", ואשר מציב בפני בית המשפט דילמה של ממש. בהעדרו, נוכח חומרת מעשי הנאשם 5, סבורני כי היה מקום לענוש את הנאשם במאסר בפועל לתקופה של ממש. הדילמה מתחדדת היות שנמצא כי הנאשם 5 אינו כשיר למאסר בעבודות שירות, כך שהימנעות ממאסר בפועל משמעה ענישה שאינה כוללת כל רכיב של מאסר ואשר חורגת מגדרי מתחם העונש ההולם.

45. בדילמה זו, נוכח נסיבותיו הקשות של הנאשם 5, סבורני כי ראוי לסטות ממתחם העונש ההולם. הגם שהדבר לא נמנה במפורש בתיקון 113 לחוק העונשין, בפסיקת בתי המשפט הובהר כי סמכות בית המשפט בגזירת העונש כוללת גם שיקול דעת לסטות מן המתחם לקולה. זאת, במקרים חריגים ומיוחדים בהם שיקולי הצדק מחייבים זאת, וגם כאשר החריג שהוסדר בחוק ואשר עוסק בשיקולי השיקום אינו חל:

"קביעת חריג מסוג זה נגזרת מחובתו של בית המשפט לשמור על מידתיות בענישה, חובה שהיא פועל יוצא מהשפעת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו על הוראות דיני העונשין [...]. כאשר מדובר במקרים נדירים ויוצאי דופן, יש לעיתים צורך למיתון חריג ומיוחד של הגמול המצופה כלפי הנאשם [...]. בסוג כזה של מקרים לא עמוד 10

ניתן להלום מצב שלפיו יכפה על בית המשפט לגזור עונש בלתי מידתי" (ע"פ 4456/14 קלנר ואח' נ' מדינת ישראל, פסקאות 215-218 לפסק דינו של כב' השופט פוגלמן (29.12.15). ראו גם ע"פ 5750/16 מדינת ישראל נ' חשאן פסקה 12 סיפא (23.4.17)).

46. בעניין קלנר הנ"ל נדונה קטגוריית מקרים בהם מאסר בפועל עלול לקצר את חייו של נאשם, אך תוך ציון כי בהעדר הסדרה חוקית "הנחתי היא כי פסיקתנו תוסיף נדבכים נוספים להלכה זו". (שם, פסקה 220). הוצגה גם קריאה למחוקק לפעול לתיקון חוק העונשין במישור זה, תוך בחינת תזכיר החוק שעמד על הפרק נכון לאותה עת.

47. מאז ניתן פסק הדין חלפו קרוב לשנתיים וחצי. החוק טרם תוקן, אך פורסמה הצעת חוק העונשין (תיקון מספר 128) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשע"ו-2008 (ה"ח 1052, בעמ' 1078). במסגרתה, מוצע להוסיף לחוק סעיף שזה נוסחו:

"(א) על אף האמור בסעיף 40 יא, רשאי בית המשפט לקבוע את עונשו של הנאשם בחריגה ממבחרי ההעונשהוהלום, אם מצא כי מתקיימת נסיבה מיוחדת ויוצאת דופן שאינה קשורה בביצוע העבירה, מהנסיבות המפורטות להלן, המצדיקה חריגה ממבחרי ההעונשהוהלום כדי למנוע עיוות דין:

(1) הפגיעה של העונש בנאשם עלולה להיות קשה במיוחד בשל מצבו הבריאותי החריג;

(2) כתוצאה מביצוע העבירה נגרמה לנאשם או לקרוב משפחתו פגיעה גופנית חמורה;

(3) התנהגות רשומה אכיפת החוק עמדה בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית;

(4) חלף פרק זמן ארוך במיוחד מעת ביצוע העבירה.

(ב) בבואו לקבוע את עונשו של הנאשם לפי הוראות סעיף קטן (א) יבחן בית המשפט, בין השאר, אם בשל נתוני האישיות החריגים של הנאשם כאמור באותו סעיף קטן, קביעת עונשו של הנאשם במסגרת מתחם העונש ההולם אינה עולה בקנה אחד עם העיקרון המנחה"

בדברי ההסבר לסעיף זה בואר, בין היתר, כי:

" התקופה של חלפה מאז כניסתו לתוקף ותחילת יישומו של תיקון מס' 113 הביאה להבנה כי ימים מקרים חריגים בנסיבותיהם, שבהם עלולה ענישתו של נאשם, הגם שהיא בתוך מתחם העונשהוהלום, להיות לא מידתית ולהגיע לכדי עיוות דין. מוצע על כן לאפשר לבית המשפט [...] לחרוג לקול המבחרי ההעונשהוהלום, אם מצא כי מתקיימות נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן שאינן קשורות בביצוע העבירה המצדיקה חריגה כאמור כדי למנוע עיוות דין [...]".

48. במקביל, לא נותר שיקול הדעת שעוגן בהלכת קלנר הנ"ל עלי נייר, ויושם במספר תחום של מקרים בהם החליטו בתי המשפט לסטות ממתחם העונש ההולם משיקולי צדק. יצוין כי לא דובר במקרים של קיצור תוחלת חיים בלבד אלא, כפי שחזה בית המשפט העליון בהלכה הנזכרת לעיל, גם בנסיבות חריגות אחרות בהן התעוררו שיקולי צדק שחייבו זאת.

49. לדוגמא, בת.פ. (י-ם) 17250-10-15 מדינת ישראל נ' בראשי (30.6.16) החליט בית המשפט המחוזי בירושלים לסטות לקולה ממתחם עונש שכלל "סף" תחתון של מאסר בפועל ולגזור לנאשם שם, שהורשע בעבירת הצתה, עונש של שירות לתועלת הציבור, מאסר על תנאי וקנס. זאת, בשל מצבו הבריאותי הקשה של הנאשם ותוך קביעה לפיה הגם שהשתתף מאסר בפועל "איננה בלתי אפשרית" הרי שכניסתו לכלא עלולה לדרדר את מצבו, והערכת תוחלת חייו עלולה להביא לכך שירצה את שארית ימיו במאסר (שם, פסקאות 27-28).

בת"פ (נצ') 28222-11-14 מדינת ישראל נ' ביטון ואח' (12.12.17) הגיע בית המשפט המחוזי בנצרת למסקנה דומה, בענייננו של נאשם 3 שם שהורשע בגידול והחזקת סמים למטרות מסחריות. הגם שנקבע מתחם עונש הכולל "סף" תחתון של מאסר בפועל, בית המשפט המחוזי החליט לגזור לאותו נאשם שירות לתועלת

הציבור, מאסר על תנאי וקנס. זאת, בהיסמך על שיקולים המזכירים במידה רבה את המקרה הנדון בגזר הדין הנוכחי: מעצרו של הנאשם שם והעבירות שביצע הובילו להידרדרות במצבו הנפשי, הוא אובחן כסובל מדיכאון מג'ורי ומהתקפי חרדה, עבר טיפול ואישפוזים, ובמקביל חלה התדרדרות אישית, כלכלית ומשפחתית. גם לגבי אותו נאשם נמצא כי בשל מצבו הוא אינו כשיר למאסר בעבודות שירות.

לדוגמאות נוספות ראו ת.פ. (מחוזי ת"א) 23061-07-15 **מדינת ישראל נ' עזרן** (13.10.16), בעניינו של נאשם 3 שם. ראו גם ע"פ 8863/16 מיום (27.7.17); ע"פ 8283/17 **עבאסי נ' מדינת ישראל** (10.6.18) יחד עם ת"פ (מחוזי חי') 9109-02-16 **מדינת ישראל נ' עבאסי** (2.10.17); ות"פ (י-ם) 59530-11-14 **מדינת ישראל נ' ג'אבר** (5.6.16).

50. סמכות החריגה לקולה ממתחם העונש שמורה, כאמור, למקרים חריגים ומיוחדים, ויש להישמר משימוש יתר בה, על מנת שלא לגרוע מן התכליות של תיקון 113 לחוק העונשין ובראשן השאיפה להגברת השוויון בענישה.

המקרה שלפניי הוא אחד מאותם מקרים, המחייבים שימוש בסמכות האמורה. השאיפה, החולשת על ההליך השיפוטי, עוסקת בחתירה לעשיית צדק. בכלל זה מצויה החובה לשמור על עקרון המידתיות בענישה, תוך התאמת הסנקציה לנתוניו ונסיבותיו של כל נאשם.

האסון מושא הליך זה, לגרימתו תרם הנאשם 5 בהתנהלותו הרשלנית ואשר פגע ברבים פגיעות קשות, ריסק במקביל את חייו שלו. זה אחר זה קרסו פרנסתו, נישואיו וקשריו עם משפחתו הקרובה, מקום מגוריו, ובצורה דרמטית גם בריאותו הנפשית ותפקודו היום-יומי. מצבו המורכב והעדין, שעל פרטיו עמדתי לעיל בפיסקאות 41 עד 43 האסורות בפרסום, מציג אדם המצוי בנקודה שברירית במיוחד. חשוב לתת את הדעת להחמרה הקשה שחלה במצבו הנפשי בתקופה לאחר שהות קצרה במעצר בשנת 2016, כמפורט שם. על רקע זה, סבורני כי השמתו כיום במאסר מאחורי סורג ובריוח תיפגע בו פגיעה מופרזת ובלתי-מידתית, ועלולה לדרדר את מצבו לכיוונים בלתי רצויים. שיקול זה, המתווסף להעדרן של הרשעות נוספות לנאשם, לחלוף הזמן מאז בוצעו העבירות ולמצבו המרחיק את החשש להישנות עבירות דומות, מביאני לחרוג ממתחם העונש ההולם ולהימנע מגזירת מאסר על הנאשם 5.

51. אני ער לצדו השני של המטבע. בחריגה מגדרי העונש ההולם גלומה תוצאה אינהרנטית של פגיעה בשיקולי הגמול וההוקעה, שמשקלם נסמך הן על האינטרס הציבורי והן על עניינים של נפגעי העבירה: משפחת המנוחה, והצעירים שנפגעו מקריסת המבנה. ועם זאת, בהינתן מצבו המורכב והחריג של הנאשם 5, אין לתת לשיקולים אלה בכורה. הדבר יחטא לחובת בית המשפט להקפיד על מידתיות בגזירת העונש ועל כבוד האדם, וזאת גם בעניינו של מי שביצע עבירות חמורות.

52. על רקע זה, ייגזר על הנאשם 5 עונש שירות לתועלת הציבור, בהיקף משמעותי. זאת, לצד מאסר מותנה ופיצוי לנפגעים, שעל הצורך בו עמדתי לעיל. בקביעת גובה הפיצוי לא יילקח בחשבון מצבו הכלכלי של הנאשם, בשל הטעמים שצוינו לעיל, וינתן משקל גם למידת הרשלנות הניכרת בה חטא. אוסיף ואשקול את סכומי הפיצוי בהם חויבו יתר הנאשמים, בדגש על הנאשמים 2 ו-3.

ה.3. הנאשם 6

53. שיקולי הענישה הפרטניים בעניינו של הנאשם 6 מצדיקים למקם את עונשו בהתקרב ל"סף" הנמוך של המתחם שנקבע בעניינו. המדובר באדם שאינו צעיר, בן 69, ושלאורך חייו צבר נקודות זכות רבות. בהן שירות צבאי שכלל פציעה ו"רקורד" משמעותי בתחום הבטיחות באירועים. לסוגיה זו הוקדש פרק ד.5 בהכרעת הדין, בו פורט כיצד

הפך הנאשם, בכוחות עצמו (בהעדר הכשרה ייעודית), למוביל בתחומו ולבעל יכולות מקצועיות גבוהות, ששימש בהפקות ובאירועים מרכזיים רבים לאורך שנים וללא תקלות. עוד פורט שם כיצד מילא את מלאכתו תוך הפגנת אכפתיות ומעורבות, ונהנה מהערכה בולטת של הגורמים עמם שיתף פעולה. עדים מספר, בהם עדי תביעה, התייחסו לנאשם 6 במונחים כגון "מומחה מספר 1" ו"הדאגן הכי גדול בארץ", וצינו את הקפדתו הניכרת בנושאי בטיחות בפרויקטים בהם עבד, ואת נכונותו לסייע ולייעץ בתחום זה. רושם זה ניבט גם מעדויות עדי ההגנה בישיבת הטיעון לעונש.

54. לצד הצלחתו המקצועית, ועקב המעמד המרכזי שרכש, תרם הנאשם 5 גם בהיבט ציבורי שעניינו בהסדרת תחום הבטיחות באירועים המוניים. בכלל זה נטל חלק בכתיבת "תורת הבטיחות" של אירוע "המכביה" לאחר אסון קריסת הגשר, השתתף בוועדת מומחים שביקשה להסדיר את התחום בתקן (תקן "5688" שטרם הושלם), נשכר בידי משרד התעשייה והמסחר לבצע "פיילוט" לגבי יכולת יישום התקן, ותרם לרגולציה למניעת אלימות בספורט. לפירוט נוסף ראו פסקאות 290-297 להכרעת הדין.

55. נתונים אלה אינם "מוחקים" את רשלנותו של הנאשם 6, שעל אף גישתו המקצועית כשל והתרשל בנקודות שפורטו לעיל, אך אין להתעלם מהם בגזירת העונש. חשיבותם לא רק בהיותם נקודות לזכות הנאשם, אלא גם ביחסם לתכלית העבירות: עבירות הרשלנות נועדו לעודד "ראש גדול" ומודעות לסיכונים - אותם מאפיינים בהם נודע הנאשם 6 ואותם קידם ויישם במהלך הקריירה שלו. בנסיבות אלה, ההצדקה לעונשו בחומרה נחלת.

56. הנתונים שהוצגו לעיל אף ממחישים את המחיר שגבו האסון והרשעתו בהליך זה מנאשם 6. הוא הפך מדמות מקצועית מובילה ומצליחה, למי שגרם ברשלנות לאסון כבד, ופרנסתו נפגעה בצורה קשה. הוא מסר שחדל, מיזמתו, מלעבוד כיועץ בטיחות באירועים המוניים. ניתן להניח כי הכתם שדבק בו עקב האסון וההרשעה ילוו אותו גם בעתיד, תוך המשך פגיעה במשלח ידו המתמקד ביעוץ בטיחות. מתסקיר שירות המבחן, מעדות בנו ומן המסמכים שהגישה ההגנה עולים גם התדרדרות בריאותית משמעותית של הנאשם 6 ושל רעייתו, שפרטיה הוצגו לעיל בפסקה 14, קשיים ברמה האישית והנפשית לרבות סימפטומים פוסט-טראומטיים, ומצוקה כלכלית קשה. האחרונה נבעה מן השילוב שבין הפגיעה בפרנסה לבין הוצאות כבדות להן נדרש לצורך ניהול ההליך הפלילי ואשר כילו את חסכונו וקלעו אותו לחובות כבדים, שאפשר שיוסיפו ויתפחו נוכח הסיכון לתביעה אזרחית.

57. על אף עמדתו המורכבת במישור זה, מצאתי לשקול לזכות הנאשם 6 גם את שיקול החרטה. אני ער לכך שבפני שירות המבחן התקשה לראות עצמו כאחראי לרשלנות שגרמה לאסון, והדבר ניכר גם בדבריו בישיבת הטיעון לעונש. עם זאת, עמדתו לא הייתה מכחישה או מתנערת. בתסקיר צוין כי לא מיעט מאחריותו, נטל אחריות על הפעלת שיקול דעת מוטעה, הצר על בחירתו שלא לעצור את הפעילות עם היוודע הכשלים, והפגין צער על התוצאות הקשות שנגרמו. גם בבית המשפט הביע חרטה וכאב על האסון ותוצאותיו. יוזכר כי מדובר בעבירות רשלנות, המאופיינות בהעדר מודעות של המתרשל לסיכון, ועל רקע זה ניתן להבין את קשייו של הנאשם להפנים את קביעות הכרעת הדין, שאין בהם לגרוע מחרטתו.

58. אוסיף ואשקול את העובדה שדובר במקרה חריג בחיי הנאשם 6, שאין לו הרשעות נוספות לפני או אחרי האירוע, וכן את חלוף הזמן מאז בוצעו העבירות.

59. את טענת ההגנה העוסקת באפשרות ההעמדה לדין של נשות מרכז ההסברה אני יכול לקבל. להנמקה אסתפק בהפניה לפרק 1.2 להכרעת הדין, בדגש על עמודים 220-221.

60. השיקולים שהוצגו עד כה פועלים למיתון העונש. מנגד, יישקלו שיקולי ההרתעה הכללית שנדונו לעיל. במכלול השיקולים, ותוך הזכרת מסקנות הדיון שנערך לעיל בדבר מידת אשמתו של הנאשם 6, שהינה מדודה בהשוואה ליתר עמוד 13

המעורבים בהליך זה, סבורני שיש למקם את עונשו בהתקרב ל"סף" הנמוך של המתחם. בהתאם להמלצות שירות המבחן יחויב הנאשם 6 גם בצו מבחן, בתקווה כי שירות המבחן יסייע לו בהתמודדות עם מצוקותיו.

61. יש לגזור לנאשם 6 גם מאסר מותנה ופיצוי, כשכאמור אין בסיס בדין לפטרו מפיצוי או להקל בסכום מטעמי מחסור כלכלי. עם זאת, גם בעניינו יישקלו הסכומים שנגזרו על יתר הנאשמים, בדגש על נאשמים 2 ו-3, וכן מידת רשלנותו.

ו. הכרעה

62. על הנאשם 5 נגזרים העונשים הבאים:

א. שירות לתועלת הציבור בהיקף של 400 שעות. העונש ירצה בהתאם לתכנית שהציג שירות המבחן, בתפקיד של תיקון והשמשת ציוד רפואי ב"יד שרה". הנאשם מוזהר שעליו לרצות את העונש במלואו ולפי הנחיות שירות המבחן, אחרת עלול להיגזר עליו עונש נוסף בגין העבירות בהן הורשע.

ב. שישה חודשי מאסר, אותם ירצה אם ישוב ויעבור עבירה מן העבירות בהן הורשע בהליך זה, בתוך שלוש שנים מהיום.

ג. הנאשם 5 ישלם לכל אחד מן הגורמים הבאים פיצוי בסך 5,000 (חמשת אלפים) ₪: לעיזבון המנוחה הילה בצלאל ז"ל; לה.ז. ולש.ק. סכום הפיצוי הכולל שעליו לשלם יעמוד על 15,000 ₪ והוא יופקד במזכירות בית המשפט עד ליום 1.11.18. המזכירות תעביר את הסכומים לנפגעים בהתאם לפרטים שהומצאו לה לאחר גזר דינם של הנאשמים 1-3.

63. על הנאשם 6 נגזרים העונשים הבאים:

א. מאסר למשך 4 חודשים. ניתנת לנאשם 6 האפשרות לרצות את העונש בדרך של עבודות שירות. הוא מוזהר שעליו לרצות את העונש במלואו ולפי הנחיות הממונה על עבודות השירות, אחרת הוא עלול לרצות את התקופה כולה או יתרתה במאסר מאחורי סורג וברח.

ב. חמישה חודשי מאסר, אותם ירצה אם ישוב ויעבור עבירה מן העבירות בהן הורשע בהליך זה, בתוך שלוש שנים מיום מתן ההחלטה המשלימה בעניינו (ראו להלן).

ג. הנאשם 6 ישלם לכל אחד מן הגורמים הבאים פיצוי בסך 1,500 (אלף וחמש מאות) ₪: לעיזבון המנוחה הילה בצלאל ז"ל; לה.ז. ולש.ק. סכום הפיצוי הכולל שעליו לשלם יעמוד על 4,500 ₪ והוא יופקד במזכירות בית המשפט עד ליום 1.11.18. המזכירות תעביר את הסכומים לנפגעים בהתאם לפרטים שהומצאו לה לאחר גזר דינם של הנאשמים 1-3.

ד. הנאשם 6 יועמד בצו מבחן למשך שנה מיום מתן ההחלטה המשלימה בעניינו. הוא מוזהר שאם לא ימלא אחרי הצו מכל בחינה שהיא או יעבור עבירה נוספת הוא צפוי לעונש בגין העבירות בהן הורשע בהליך זה.

המזכירות תעביר את גזר הדין לשירות המבחן. בנוסף, לבקשת ההגנה בשל פרוצדורה רפואית שעל הנאשם 6 לעבור בקרוב, מתבקש הממונה על עבודות השירות להציג מועד נדחה נוסף לתחילת ריצוי עבודות השירות, בחודש אוקטובר 2018 או לאחריו. המזכירות תעביר החלטה זו לממונה, הממונה יגיב עד ליום 10.7.18, ואז תינתן החלטה משלימה. על מנת להקל עליהם תינתן ההחלטה שלא בנוכחות הצדדים, אך על הנאשם 6 החובה

להתעדכן בתוכן ההחלטה.

ערעור בזכות לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ג תמוז תשע"ח, 26 יוני 2018, במעמד הצדדים.